BAVĀRIJAS LATVIEŠU VĒSTNESIS

LATVIAN NEWS BULLETIN IN BAVARIA

Authorized by Military Government, DISCC QK. — 6870

Redakcija — Editorial Office: Herzog-Rudolf-Str. 49, Munich

Iznāk reizi nedēlā — Published weekly

Nr. 1/20 | 1946. g. 5. janvarī | Minchenē

Ar karstām sirdīm un skaidru skatu!

Pārdomas Jaunajā gadā

Pārkāpjot 1946. gada slieksni, šogad mēs skaudrāk nekā jebkad agrāk atkal un atkal jautājam sev, ko gan nesīs Jaunais gads mūsu izmocītai tautai, mūsu bērniem, mums pašiem? Kādas veltes vai kādus jaunus pārbaudījumus liktenis nolēmis mums šajā gadā? Vai piepildīsies mūsu karstās cerības, jeb vai mūs gaida nezińa un jaunas ciešanas? Kas būs un kas notiks? Kā mēs dzīvosim un kā pastāvēsim? Kā dzīvos un pastāvēs tautas un nācijas pēc drausmīgā satricinājuma un sajukuma, ko pasaulei atstājis tikko pārdzīvotais karš?

Atkal un atkal no jauna tā mēs sev vaicājam, un atkal un atkal mums jāatzīstas, ka nespējam uz šiem jautājumiem atbildēt. Un neviens mēs, svešumā izdzītie latviešu bēgļi, cilvēki bez savām mājām; uz šiem jautājumiem šobrīd nespēj atbildēt neviens valsts vīrs un neviens pasaules gudrais. Vienīgi tas mums top skaidrs, kad savas karstās pieres piespiežam pie akmens saltajām nākotnes krūtīm, ka mēs dzīvojam grandiozu politisku, sociālu un saimniecisku pārvērtību laikā, kad zinātnes attīstība cilvēku rokās ir devusi tādus līdzekļus, kas vai nu pārcels pasauli kādā jaunā, nepieredzētā straujā attīstībā, vai arī iezvanīs cilvēces līdzšinējo sasniegumu bojā eju un tādu briesmīgu nelaimi, pret ko piedzīvotais karа posts būtu nieks un ko varētu pielīdzināt kosmiskai katastrofai.

Tās ir drūmas domas, un mums nebūtu glābińa no viņām, ja mēs nezinātu arī ko citu. Vispirms to gribētos nosaukt par sirdsapzińu, par cilvēces taisnības sajūtu, ko cauri gadu simteńiem diktē cilvēces kvēlas ticības, ilgu un cerību apstrāvotā sirds, kas nekad nav cietusi un samierinājusēs ar verdzību, kailu varu un netaisnību. Un ja tāpēc mēs šobrīd mēģinātu saskatīt kādas sava laika vadītājas idejas, tad par vienu no visraksturīgākām un spēcīgākām to vidū būtu jāmin tautu pašnoteikšanās ideja. Ja pirmā pasaules karа jēga izteikta toreizējā ASV prezidenta Vilsona 14 punktos, kas kluva par politisku ideālu visai pēckaŕa Eiropai un kuŕu ietekmē mēs piedzīvojām savas valsts atzīšanu, tad pēc šī karа tagadējā Amerikas prezidenta Trumena 12 punktos ietvertā šī ideja attiecas vairs nevien uz Eiropu, bet uz visu pasauli. Tautu pašnoteikšanās ideja ir uzvarējusi un par spīti visiem škēršļiem iet plašumā.

Otrkārt zināmas pārvērtības iezīmējas arī cilvēku un tautu brīvības idejas uztverē. Šobrīd vairs neiet runa tikai par brīvu cilvēku brīvā valstī, kā tas rakstīts demokratiju karogos, bet par brīvu cilvēku brīvā valstī un arī brīvā cilvēcē, Pasaules Federācijā. Anglijas ārlietu ministrs Bevins nesen šo uzskatu izteicis skaidrāk kā jebkuŕš cits, sacīdams: „Es gribu panākt, lai būtu iespējams Viktorijas stacijā (t. i. Londonā) nopirkt biļeti braucienam uz ikvienu vietu pasaulē bez ārzemju pases izņemšanas. Zinātnes attīstības dēļ robežas kļuvušas bezjēdzīgds. Tas viss ir licis mums domāt par dzejnieku un praviešu Cilvēka Parlamentu un Pasaules Federāciju. Es esmu viens no tiem, kas to netura par neiespējamu un es ticu, ka par spīti maniem gadiem, vēl visu to pieredzēšu."

Tā tad vēl joprojām, tāpat kā līdz šim, valdošas idejas ir svarīgāki vēstures fakti par reāliem notikumiem, aiz kuŕiem arvien saskatāmi ideoloģiski strāvojumi. Vēl joprojam ideju sadursmes ir tās, kas liek saplaisāt škietami gludām politisko konstrukciju glazūrām un sagāž drupās pašas šīs konstrukcijas. Varbūt tas neliksies mums daudz, bet tas tomēr ir pietiekami, katrā zińā vairāk, nekā jebkas cits, lai mēs arī 1946. gadā ieejot paturētu karstas cerības un ticības pilnas sirdis savas taisnības uzvarai. Mūsu rīcībā nav nedz mantas, nedz varas, bet pāri mūsu trimdinieku galvām mirdz lielas idejas gaisma, kas spiežas cauri ļaunumam un chaosa tumsai. Tās gaismā mēs saredzam ceļu atpakaļ uz savu zemi, tās gaismā mēs savā zemē gribam uzcelt sagrauto dzīvi no jauna.

Karstas cerības sasilda sirdis, ticība dara dzīvu mūsu pagurušo garu, bet tā nedrīkst būt akla, ticība un cerības nedrīkst mūs iemidzināt. Tāpēc cerībās uz labāko, mums jāvar tā rīkoties, lai mēs būtu sagatavoti arī ļaunākam. Ar karstām sirdīm pūlēdamies savas tautas kopības un nākotnes labad, darīsim to ar skaidrām galvām un skaidru skatu uz notikumiem. Un tad mēs arī atzīsim, ka lai cik labvēlīgs 1946. gads būtu cilvēcei un tautām, Eiropai un līdz ar to mums vēl stāv priekšā uzdevums pārspēt postu, kas šobrīd te valda. Tas nebūs tik viegli, kā parasti to iedomājamies un še ir vietā brīdinājums būt sagatavotiem arī uz vēl lielākiem grūtumiem nekā tie, kas stāv aiz mums.

Lai arī pieticīgajās bēgļu mītnēs un pārvietoto personu dzīves apstākļos, pateicoties mūsu lielo draugu — rietrumu demokratiju gādībai, mēs tomēr šoziem esam nodrošināti pret salu un izsalkumu. Vēl vairāk, mums ir labas iespējas šo laiku izmantot lietderīgi — bruńot sevi nestundām, ja tās mums uzbruktu. Īpaši uz divām lietām lai būtu vērsta mūsu individuālā uzmanība — papildināt angļu valodas prašanu un iegūt zināšanas praktiskos arodos. Pat ja nākamo Jauno gadu mēs sagaidītu jau dzimtajā zemē — šis zi-

Pasaules mieram un sadarbībai

Triju lielvalstu ārlietu ministru konference kas Maskavā turpinājās 12 dienas — beigusies. 28. decembrī vienlaicīgi Maskavā, Londonā un Vašingtonā publicēts komunikē, kas vēsta, ka atomenerģijas kontrolē nolemts radīt starptautisku komisiju, kas kārtos zinātnisko jaunatklājumu izmaiņu miera mērķiem. Komisijā bez ASV, Anglijas un PSRS piedalīsies arī Francija, Kīna un Kanada. Komisija būs pakļauta Pasaules drošības padomei.

Balkānu jautājumā nolemts, ka lielvalstis atzīs Rumaniju un Bulgāriju, bet Rumanijas karalim Michailam ieteikts nodibināt pilnīgu vārda, preses un sapulču brīvību. Rumanijas valdība paplašināma, pieaicinot arī zemnieku un liberāļu partijas pārstāvjus. Jāizved brīvas, aizklātas un vispārējas vēlēšanas pēc partiju uzstādītiem sarakstiem. Uz Rumaniju sūtīs padomdevēju komisiju, ar PSRS ārlietu komisāra vietnieku Višinski un ASV un Anglijas vēstniekiem Maskavā. Bulgārijai PSRS ieteiks uzņemt valdībā arī divu opozicijas partiju pārstāvjus.

Kīnai jābūt neatkarīgai un demokratiskai. PSRS un ASV iespējami drīzā laikā no Kīnas atvilks savus militāros spēkus. Korejai jākļūst neatkarīgai. Irānas jautājumā vienošanās nav panākta. Miera konferenci paredzēts sasaukt ne vēlāk par š. g. 1. maiju. Tajā piedalīsies 11 valstu pārstāvji, to vidū bez PSRS, arī Padomju Baltrutenijas un Padomju Ukrainas pārstāvji.

Pasaules prese visumā pauž domu, ka konference ir liels panākums ceļā uz vispārēju mieru un sadarbību. „Times" atzīmē, ka pie konferences labās izdošanās liels nopelns bijis Stalinam.

Jaunatnei jaunā gadā

Stāvot uz gadmijas sliegšņa, cilvēks mēdz atškirt savas dzīves grāmatas lappuses aizvadītā gadā un izvērtēt padarītā darba, izteikto vārdu un pausto domu ietekmi uz līdzcilvēkiem vai sabiedrību. Cilvēks šinī brīdī nosprauž arī turpmākos mērkus, kuŗus viņš gribētu sasniegt un pieskaņo savu darbību mērku reālizēšanai.

Uz gadmijas sliegšņa stāv arī latviešu jaunatne un klusi raugās aizgājušo dienu notikumos. Izmocīta, izvārgusi, pazemota un nonievāta, bez dzimtenes un mājas, svešā zemē, svešos ļaudīs! Saliekta, bet ne salauzta! Ar lepnumu tā var lasīt asins burtiem rakstītos vārdus par latvju jaunatnes varonību tikko pagājušā, briesmīgajā kaŗā. Ar lepnumu tā var lasīt latvju jaunatnes nesalaužamo stāju un izturību ļaunajās pazemojuma stundās, ko ienaidnieku rīcība un darbi dzimtenē un še trimdā.

Un ja 1940. un tam sekojošā gadā jaunatne ar spītā degošām acīm, bet lepni paceltām galvām varēja teikt, ka mums visiem nesa mūsu vēsturisko tie daudzie tūkstoši zēnu un meiteņu, kuŗus aizveda režģotos vagonos, aizvesti nesalauzti ticībā sarkan-balt-sarkanai zīmei, tad arī tagad, vēl lepnāki tā saka, ka tie tūkstoši, kuŗu sirdis ir stājušās pukstēt kaŗa laukā aizstāvot dzimteni, vai tie, kuŗu rokas ir stājušās strādāt bargajās Vācijas nometnēs, ir savas sirds un dvēseles visskaidrākā vietā neizdzēšamiem burtiem ierakstījušas brīvās, neatkarīgās Latvijas vārdu un sarkanbaltsarkano karogu! Pāri visam, kas katram dārgs un tuvs, pāri par tēva glāstu, mātes mīļajām rokām, pāri par personīgām ērtībām un labumiem latviešu jaunatne ir stādījusi dzimtenes un tautas mīlestību un pienākumu pret to!

Slava un gods latvju jaunietim un jaunavai ir ierakstīts vēstures un aizgājušā gada tautas liktens grāmatā neizdzēšamiem burtiem!

Pateicība latvju mātei, kuŗa ar pirmo piena lāsi iezīdinājusi bērnam nesalaužamo ticību Latvijai un latvju valodai, pateicība zemnieka cilts latvju tēvam, kuŗš ar pirmiem soļiem bērnam ieaudzinājis varoņgaru un ozolkoka nelūztamību!

Pateicība latvju skolotājam un skolotājai, audzinātājam un vadītājam, kuŗi Latvijas brīvības laikos un še trimdā mācījuši:

Daudz vētru mums reiz pāri gājis,
Un ja vēl daudz mums viņu būs,
Dievs aicinās kā aicinājis
Arvienu atkal saulē mūs.

Visgrūtākos dzīves brīžos mūsu jaunatne stiprinājusi sevi ar trīs vārdiem — tēvzeme, tauta, darbs! Šie trīs vārdi bijuši pamatā jaunatnei skaistajos brīvības laikos mierā un vienprātībā veicot uzliktos pienākumus un uzdevumus.

Lai *tēvzeme, tauta* un *darbs* būtu tie ideāli jaunatnei turpmākās dienās, kuŗas izmocītus, izvārgušus, bet nesalauztus mūs apvienos tai dienai, kufā pavērsies mums ceļš uz dzimteni. Bez tēvzemes mēs esam tikai tekuļi un bēgļi virs zemes, tikai ar viņu mūsu dzīvei ir kāda nozīme. Tēvzeme ir vieta, kur mūsu šūplis kārts, kur no neminămiem laikiem Dievs licis skanēt latvju valodai. Tēvzeme ir vieta, kur katra zemes pēda slacīta latviešu asinīm un sviedriem. Kur senais līdumnieks no mūža meža nepārredzamā biezokņa neatlaidīgā darbā iekopis auglīgus tīrumus un uzcēlis sev mājvietu. Un kad viņa izcīnīto darbu pārvērta gruvekļos un drupās iebrukošais ienaidnieks, tad līdumnieka ticība un nesalaužamā griba no jauna uzcēla to ziedošā krāšņumā. Tā ir vieta, kur katra ezera vai upju vilnī līdzi šūpojas mūsu labākās domas un sapņi. Tur katra dārza koku pazarēs un zaros, kā putnu balsis vītero jaunības dienu gaišās dziesmas un vārdi... Tur pirmais prieks, pirmās sāpes, pirmās asaras un pirmais smaids! Tā vieta ir svēta mums katram un mūžīgi svētītai tai jāpaliek! Tur mūsu rokās veidojies ir mūsu liktens un mūsu pašu rokām aizstāvēts. No katras takas un ceļa, no katra lauka un pļavas, no katras birzs un meža — pat no zilās tēvzemes debess izvijies kāds nesaredzams valgs, kas katru no mums nesaraujami saista un tur pie sevis...

Cieši ar tēvzemi saistīts arī tautas vārds. Kā zars, kuŗš atlauzts no augoša koka nokalst, tā cilvēks, kuŗš aizgājis no savas tautas, iznīcībai lemts. Bez tautas, tautas kopības mēs neesam nekas. Mums jābūt lepniem, ka mēs piederam pie tautas, ko par latvjiem sauc, kuŗa ieguvusi augstu, cienījamu stāvokli citu tautu saimē.

Mūsu sasniegumi izglītības laukā, mūsu darba tikumi, dziesmas, panākumi sportā, liek straujāki pukstēt mūsu sirdīm par atzinības pilnām atsauksmēm no lielo Eiropas un pārējo kontinentu tautām.

Ja neatkarīgās Latvijas laikā mēs bijām lepni par piederību latvju tautai, tad tagad būsim vēl lepnāki un nevienā vietā še svešumā esot nenoliegsim savas tautas kārtu, kaut daudz reiz labāk škiet citas tautas piederīgam būt. Mums visiem spēkiem jākalpo tautai un vienprātībā un vienotībā tēvzemei!

Vienīgais, kas dzīvē dod panākumus ir d a r b s — tas mūsu augšāmcēlējs. Nožēlojams ir cilvēks, kas laimi gaida un nesagaida. Tapēc katrs cilvēks ir jāaudzina pārliecībā, ka darbs ir katras īstas svētības avots, ka nekāda laime no gaisa nekritīs, bet mūsu labklājību uzcels pašu smadzeņu un muskuļu enerģija. Bet mūsu panākumi darbā atkarīgi no spējām uzturēt savā apziņā darba pievilcību — tapēc mums jāmīl savs darbs un no šīs darba mīlestības jāvadās. Darbā ir jāieliek sava dvēsele! Un tas ir īsts strādnieks, kas savu vienkāršāko darbu tur par vissvarīgāko pasaulē. Mums jābūt apziņai, ka lieliskums ir visvienkāršākā darbā un vienmēr svarīgāks ir ikviens darbs.

Latviešu jaunatne! Jaunajā gadā kersimies visi pie darba, vai nu skolas solā mācoties, vai ārpusskolas kādā arodā vai mājās palīdzot vecākiem. Vienalga, kas darāms — šim darbam atdoties pilnībā! Ieliksim darbā visus savus spēkus, visu savu būtību. Strādāsim uzvarētāja sajūsmā, lai izjustu to gandarījumu un varenību, ko pazīst tikai uzvarētājs. Uzskatīsim savu nodarbošanos kā kautko augstu un dievišku arī tad, ja darbs nebūtu pats sevī kaut cik ievērojams; gars, ar kādu pie tā kersimies, būs un paliks izšķirējs. Neatstāsim darbu pusdarītu, tas varētu apēnot mūsu turpmākās gaitas, nesdams pazemošanu taisni tad, kad vismazāk to gaidīsim. Turēsim darbu un darba ideālu augstu!

Un tā kalpojot ideāliem — tēvzemei, tautai un darbam, mēs iecelsim savu dzimteni saulītē, kā brīvi ļaudis atgriezīsimies brīvajā zemē un Dievs svētīs mūsu Latviju! *Arnolds Šteinhards*

---

nāšanas arī tur mums ļoti noderēs. Raudzīsimies bez bailēm acīs patiesībai un atzīsim, ka ja kāds galds tur mūs sagaidīs, tad klāts tas nebūs nekādā ziņā. Tikai darbs, sūrs, pacietīgs darbs, visdrīzāk un vispirms fizisks darbs, mūs arī dzimtenē atgriežoties varēs glābt un dot jaunas dzīves uzsākšanai drošu pamatu.

Neviens mums nespēs vairs palīdzēt, ja ļausim zust pēdējam, kas mums vēl palicis — ticībai. Mūsu sirdis nedrīkst pagurt, mūsu skatam jābūt skaidram. Saderīgi un cieši kopā turēdamies, sevi rūdīdami rūdīdamies, nešaubīdamies lai ieejam Jaunajā 1946. gadā. Lai kas tad arī nāktu, lai kādas vētras vēl brāstos pāri mūsu galvām, lai kāds posts draudētu — mums tomēr pietiks spēka visu izturēt un pārspēt, lai pēc visiem pārbaudījumiem reiz atkal ieraudzītu savu apsolīto zemi — Latviju.

Kārlis Rabācs

LCK prezidiju

šinīs dienās apmeklēja Eslingenas kolonijas pārstāvji A. Kacens, V. Bastjānis un A. Klīve. Kopīgās pārrunās tika skārti vairāki bēgļu aprūpes un organizācijas jautājumi. *„IB"*

Moźs gars un darba rosība

LCK priekšsēdis prof. K. Kundziņš decembŗa sākumā apmeklēja Hamburgu un vairākas latviešu nometnes tās apkārtnē. Hamburgā viņš piedalījās angļu pārvaldes joslas mācītāju apspriedē, ko bija sasaukusi prāv. E. Berga vadītā Baznīcas virsvaldes nodaļa Hamburgā. Sanāksmē bija ieradušies 35 mācītāji (arī no amerikāņu joslas). To atklāja un vadīja prāv. Bergs. Pēc viņa ziņojuma par Baznīcas virsvaldes nodaļas darbību, māc. A. Abakuks un māc. N. Ozols referēja par kafavīru garīgo aprūpi un māc. E. Kiploks par garīgo literātūru. Sanāksmes pirmo daļu noslēdza prof. K. Kundziņa pārskats par latviešu bēgļu stāvokli un apvienošanās darbu.

Pēc mācītāju sanāksmes prof. K. Kundziņš apmeklēja 3 latviešu nometnes — Geesthachtas „Sauli", Švarcenbeku un Bernseni, kur šo nometņu vadītāji Silkalns, Veilands un Šēnbergs kopā ar citām nometņu amatpersonām iepazīstināja LCK priekšsēdi ar nometņu iekārtu, izglītības iestādēm un kursiem. Geesthachtē un Bernsenē savus sasniegumus apliecināja arī nometņu kori. Abās pēdējās vietās prof. Kundziņš piedalījās arī vakara jundā un uzrunāja tautiešus, bet Švarcenbekā — nometnes administrāciju. Uz īsu brīdi prof. K. Kundziņš iegriezās arī Groshiligsfeldē pie Hamelnas, kur satikās ar turienes latviešu nometnes darbiniekiem.

„IB"

Svarīgs nokārtojums

Viena no tām dzīves nozarēm, kas arī emigrācijā palikusi mūsu pašu ziņā, ir rakstniecība un māksla. Tāpēc dabiski, ka vienā no savām pirmajām kopsēdēm LCP vajadzēja nodarboties ar LCK izstrādātiem noteikumiem par autoru honorāru un izpildītāju mākslinieku atlīdzības tarifiem, kas būtu saistoši abām ieinteresētām pusēm.

Noteikumu vajadzību diktēja radušies apstākļi: apgādu darbības uzsākšana, laikrakstu iznākšana un to saimniecības sistēmatiska noorganizēšana, arvien plašāka koncertu sarīkošana un mākslinieku apmaiņa u. t. t. Ja no sākuma izpildītāji un arī radošie mākslinieki bieži vien savus spēkus un darbu bez atlīdzības nodeva jauno bēgļu organizāciju rīcībā, lai sekmētu to morālu un saimniecisku nostiprināšanos, tad vēlāk, mākslinieku uzaicinājumiem atkārtojoties un arī pašu mākslinieku darba prasībām pieaugot, radās jautājums par atlīdzību, ko nāktos saņemt kā izpildītājiem, tā radītājiem māksliniekiem. Līdz ar to pieņēmās nevienādība viņu atalgojumā un komitejas un nometnes sūdzējās, ka ir mākslinieki, kas par vienu vienīgu uzstāšanos prasot tūkstots un vairāk marku. No otras puses nācās dzirdēt gadījumus, kur koncertu rīkotāji, ienākumus savākuši, pavisam aizmirst maksāt māksliniekiem vai arī atlīdzību cenšas nospiest tik zemu, ka mākslinieks gribot negribot no tās beigās atsakās.

Ja koncerti, teātŗa izrādes un citi līdzīgi sarīkojumi dod ienākumu, pie tam lielās nometnēs diezgan prāvas summas, tad taisnība prasa, lai pienācīgu atlīdzību saņemtu tie, kas sarīkojumā piedalījušies ar priekšnesumiem vai ir šo priekšnesumu autori — rakstnieki. Šo pienācīgo atlīdzību regulēt tad nu ir LCK pēc LCP uzdevuma pieņemto noteikumu nolūks. Tas pats zīmējas arī uz autoriem, kuŗa sacerējumus vai attēlus iespiež presē. Ja par laikrakstu vai žurnālu samaksā tā lasītājs tad arī autoram ir tiesības uz savu honorāru. Tā kā laikrakstu apgādi līdz šim rīkojās dažādi, daži honorārus maksāja un citi nē, tad tagad rasts vienāds nokārtojums.

Noteikumos paredzētas minimālās un maksimālās likmes, kas vispār mūsu apstākļos atzīstamas par ļoti mērenām. Noteikumus izstrādājot pieaicinātie lietpratēji paturēja vērā visiem zināmo faktu, ka tautiešu naudas līdzekļi pamazām, bet neatlaidīgi izsīkst un ka caurmēra mākslinieka un rakstnieka izpelņa Vācijas apstākļos jāpieskaņo dzīves iztikai un vācu algu likmēm.

Noteikumi sevi attaisnos jau ar to, ka atvieglos komitejām un citām tautiešu kopām dažādo sarīkojumu organizēšanu un nodrošinās mākslinieku un rakstnieku aroda stāvokli tās dzīves un tā darba ietvaros, kāds mums šeit iespējams. Komitejām un arī citiem pasākumiem šodien taču nav citu ienākumu avotu, kā tie paši tautiešu trūcīgie līdzekļi. Tāpēc to plānveidīga apsaimniekošana ir vairāk kā vietā. Taisnīgums pret abām pusēm beidzot radīs pareizo atrisinājumu un sākumā minēto nozari ievadīs sliedēs, kas kļuvušas tai nepieciešamas.

Kaŗavīru jautājumu kārtošana

LCP priekšsēdis A. Valdmanis, kārtojot mūsu kaŗavīru lietas, decembŗa sākumā ieradās UNRRA's austrumzonas galvenajā mītnē Minchenē, kur pārrunāja jautājumus, kam sakars ar „SS" vīru meklēšanu latviešu nometnēs, jautājumus par bijušo latviešu kaŗavīru tiesībām dzīvot pārvietoto personu nometnēs līdzīgi pārējiem latviešiem un jautājumu par UNRRA's gatavību uzņemt nometnēs latviešu kaŗa invalidus, bij. gaisa u. c. izpalīgus un arī latviešu kaŗavīrus — gadījumā, ja tos atbrīvotu no gūsta. Visos šajos jautājumos ir cerības tuvākā laikā saņemt galīgas un pozitīvas atbildes.

Tragisks notikums

Novembŗa pēdējās dienās Zedelghamas gūstekņu nometnē Beļģijā pulkvedim Kripēnam un kpt. Laukertam paziņots bez kavēšanās ierasties nometnes angļu komandantūrā it kā braukšanai līdzi nometnē atbraukušiem krieviem uz Padomju militāro misiju Briselē nopratināšanai. Kpt. Laukerts rīkojumam paklausījis un tajā pašā dienā aizvests uz Brizeli, bet plkv. Kripēns mēģinājis nonāvēties, iedurdams sev krūtīs sirds apvidū nazi. Pēc traģiskā notikuma, pulkvedis ievietots angļu kaŗa slimnīcā, latviešu ārstu kopšanā un viņa dzīvība no ievainojuma nav apdraudēta. Pēc notikuma pulkvedis visu laiku bijis pie samaņas un paskaidrojis savas rīcības loģiku, ar savu stāju iemantodams nevien mūsu kaŗavīros, bet arī angļu iestādēs pareizu savas rīcības izpratni. Par kpt. Laukerta tālāko likteni līdz 30. nov. Zedelghamā nekādas ziņas nav saņemtas, jo līdz tai dienai viņš no Briseles vēl nav atgriezies.

LCP priekšsēdis A. Valdmanis sakarā ar notikušo sazinājies ar feldmaršala Montgomerija štābu un devies uz Beļģiju noskaidrot visus apstākļus Zedelghamas nometnē.

Zīmīgas sarunas

Hanavas latviešu laikraksts „Tēvzeme" ziņo no Celles (angļu zonā), ka tur novembŗa beigās UNRRA saņēmusi franču valdības rakstu, ka Francijai vajadzīgi strādnieki kalnraktuvēs un varbūt arī lauksaimniecībā un ka franči šajos darbos labprāt nodarbinātu baltiešus. Par šo paziņojumu informētas nometņu vadības, pie kam komiteju priekšsēži apspriedē paskaidrojuši, ka baltieši nav piemēroti kalnraktuvju darbiem. Dažas dienas pēc tam nometņu pārstāvji aicināti pie komandējošā ģenerāļa Cellē, kur tie iepazīstināti ar līdzīgiem Beļģijas valdības priekšlikumiem. Arī šajā apspriedē latviešu pārstāvis paskaidrojis, ka latvieši nav piemēroti darbiem ogļraktuvēs; varētu gan runāt par lauksaimniecību, bet latviešos ir bažas, ka jaunajos apstākļos Francijā un Beļģijā tie varētu nonākt Padomju Savienības rīcībā. Tāpēc pārstāvis tautiešu vārdā no piedāvājumiem atteicies, tajā pašā laikā apliecinādams latviešu gatavību strādāt angļu vai amerikāņu dienestā. Pēc apspriedes latviešu pārstāvim bijusi vēl viena saruna ar komandējošo ģenerāli, kuŗā tas izteicies, ka priekšlikumus domājis latviešu labā, bet tagad, visus apstākļus apsverot, viņš latviešu nostāju saprotot. Bez tam ģenerālis norādījis, ka ārzemniekiem jācenšoties izveidot saderīgas attiecības arī ar vācu iedzīvotājiem un vācu iestādēm, kam jo liela nozīme būšot tad, kad civilo pārvaldi nodošot pašu vāciešu rokās.

Mūsu stājas nozīme

Latvijas sūtnis Londonā K. Zariņš nesen piesūtījis kādam mūsu valstsvīram angļu zonā vēstuli, kuŗā raksta, ka labākie palīgi mūsu diplomātiem esot paši tautieši Vācijā, par kuŗiem stāstot mājās atgriezušies angļu kaŗavīri. Tie redzējuši tautu, kas nesatricināmi panes visus grūtos bēgļu dzīves apstākļus vienprātībā un bez kurnēšanas. Diplomāti tādos apstākļos, kad aiz viņiem ir tautas vienprātība, kaut arī tauta atrastos bēglu gaitās, arvien varot labi veikt savu darbu. Sūtnis Zariņš vēstules beigās izsaka nesatricināmu cerību atgriezties brīvā, neatkarīgā Latvijā.

Taisnības vārdā

Londonas „Times" sniedz šādu lasītāja vēstuli to baltiešu lietā, ko no Zviedrijas izdošanai pieprasījusi Padomju Savienība.

„Padomju valdības noraidījums Zviedrijas karala pieprasījumam atlikt 157 agrāko Baltijas valstu bēgļu izdošanu, izraisījis plašu atbalsi. Šie vīri ir neliela daļa to 2700 kaŗavīru vidū, kas dezertēja no sabrūkošās vācu armijas austrumu frontē īsi pirms krievu ienākšanas. Tie ir 20—50 gadus veci un daudziem sievas un ģimenes jau dzīvo Zviedrijā.

Parastie vācu kaŗavīri, kas kā vācieši cīnījās pret sabiedrotajiem, kā kaŗa gūstekņi jau izdoti uzvarētajiem.

Bet ir liela starpība starp vācu kaŗavīriem un pieminētiem 140 latviešiem, 10 lietuviešiem un 7 igauņiem. Es nebrīnos, ka pēc Stokholmas korespondenta ziņojuma „valdības presei ir lielas grūtības aizstāvēt šo vīru izdošanu". Ir jābaidās, viņš apgalvo, ka „viņus uzskatīs par nodevējiem". Nodevēji — šim vārdam ir slikta skaņa, bet šoreiz šis apzīmējums ir patiesi nevietā. Šie vīri neviens nav nodevējs. Daudzi viņi 1941. gadā bija tikko 16 gadus veci, kas ir nevisai pietiekams vecums starptautisku notikumu novērtēšanai. Lai kā, tie visi ir rekrutēti. Norvēģija cietusi no viņas kvislingiem, bet nekad nav domāts, lai norvēģu jaunatni, kas vācu varas spiesta cīnījās kopā ar vāciešiem, pielīdzinātu kvislingu kategorijai. Naci diktātori no mājām aizveda spaidu darbos Vācijas kaŗa rūpniecībā lielas tautas grupas, bet šie aizvestie ir nožēlošanas, nevis nosodīšanas objekts.

Neviens no šiem 157 bēgļiem nav vācietis. Ierauti kaŗa mašinerijā, viņi izmantoja izdevību lai dezertētu no vācu armijas. Izskatas tā, ka šiem cilvēkiem būtu jānonāk rietrumu sabiedroto rokās. Viņu attaisnošanai daži soli jau sperti. Lielā cieņā un taisnības vārdā es iesaku Zviedrijas karaļa ieteikto novilcinājumu, tā kā visi apstākļi katrā atseviškā gadījumā varētu tikt pilnīgi izmeklēti pirms Zviedrijas valdība kādu no šiem baltiešiem izdod."

Rakstniecības un preses darbinieku sanāksme Hanavā

Pēc LCK Informācijas biroja ierosmes un saskaņā ar preses darbinieku sanāksmes atzinumu 7. novembrī Hidesenē, Hanavā 16. decembrī notika rakstniecības un preses darbinieku sanāksme, kuŕā piedalījās rakstnieki un avīžnieki no angļu un amerikāņu okupācijas zonas. Sanāksmē vienojās par Latviešu preses b-bas dibināšanu, kas lai organizētu un vadītu latviešu presi Vācijā tā, lai tā kalpotu emigrācijā esošās latviešu tautas kopības stiprināšanai, celtu latviešu periodikas līmeni, veicinātu preses darbinieku arodniecisko kvalifikāciju un aizstāvētu un pārstāvētu biedrības biedru intereses un tiesības. Par jaundibinātās biedrības priekšnieku aizklāti balsojot vienprātīgi ievēlēja LCK priekšsēža vietnieku prof. Dr. A. Švābi, par sekretāru — A. Klāvsonu. Par priekšnieka vietnieku angļu zonas teritoriālajā kopā ievēlēja A. Plensneru un par sekretāru J. Rudzīti, bet par biedrības priekšnieka vietnieku amerikāņu zonas teritoriālajā kopā — K. Rabācu un sekretāru G. Salno. Revīzijas komisijā ievēlēja A. Baumani, B. Senkeviču un J. Kadili.

Sanāksmes dalībniekus apsveica LCK priekšsēža vietn. prof. A. Švābe, informēdams par LCK darbību latviešu bēgļu un kafavīru aprūpes darba vadīšanā, saskaņošanā un aktīvizēšanā un aicinādams iet darbā ar karstām sirdīm, bet skaidrām galvām. Svarīgākais uzdevums šobrīd ir mūsu tautas dzīvā spēka saglabāšana un garīgās stājas, garīgo spēku stiprināšana. Jāstrādā ciešā cerībā uz labāko, bet jābūt sagatavotiem arī uz to, ka šīs cerības var nepiepildīties. Tāpēc ļoti svarīgi būtu, ja šoziemu ikviens latvietis mācītos divas lietas — angļu valodu un kādu praktisku arodu. Abas šīs lietas mums noderēs tiklab svešumā, kā dzimtenē. — Hanavas apgab. latviešu komitejas vārdā sanāksmi sveica prof. E. Blese.

Sanāksme noritēja labā saskaņā un lietiškībā. Pieņēma vairākus atzinumus, kas domāti latviešu preses darbības saskaņošanai un padziļināšanai, starp tiem atzinumu, ka vienā apgabalā nav vēlams vairāk kā viens, viena šanra periodisks izdevums, kas domāts izplatīšanai ārpus savas nometnes; ka šādus izdevumus no jauna organizējot iepriekš pieprasāma preses biedrības atsauksme par tā vēlamību un ka šādos izdevumos par atbildīgiem vadītājiem jābūt preses biedrības biedriem. Biedrība var atsaukt savu biedru līdzdarbību tādos izdevumos, kas ignorē biedrības lēmumus un atzinumus.

Par sanāksmes dalībnieku nakts mītnēm un uzņemšanu viesmīlīgi un gādīgi bija rūpējusies Hanavas apgabala latv. komiteja ar priekšsēdi V. Korstu un latv. nometnes iemītnieki.

*

Par Latviešu preses biedrības biedriem var būt profesionāli rakstnieki un žurnālisti, kas ir Latvijas pilsoņi. Par profesionālu rakstnieku uzskatāms katrs, kas publicējis vismaz vienu grāmatu, bet par profesionālu žurnālistu katrs, kas vismaz vienu gadu strādājis latviešu presē. Tuvākas ziņas amerikāņu zonā sniedz Bavārijas latviešu Vēstneša redakcijā, Herzoga-Rudolfa-ielā 49, *Minchenē*. Turpat dabūjamas biedrības aptaujas lapas, kas iesniedzamas teritoriālās kopas sekretāriātā — arī „BLV" redakcijā — kopā ar lūgumu uzņemt biedrībā.

Vērtīgs ieguvums

Kopš atrodamies projam no dzimtenes, mēs arvien un asāk kā jebkad agrāk, esam izjutuši garīgo izsalkumu. Ja arī nometņu dzīves ietvaros jau agrāk ir izveidojies dažs labs itin teicams žurnāls, tad šaurās šo izdevumu pavairošanas iespējas (rotatoru novilkumi) vilkuši tiem robežas nevien izplatības, bet arī satura ziņā. Tagad nu beidzot esam tik tālu, ka ar lielu iepriecinājumu varam turēt rokās pirmo latviešu mēnešrakstu emigrācijā Vācijā — žurnālu gara dzīvei „Ceļš", kas 4 iespiedlokšņu apjomā, iespiestā veidā, atbildīgā redaktora V. Mežezera un redaktora J. Kadiļa vadībā sācis gaitas Vircburgā. Par savu uzdevumu mēnešraksts spraudis — „no vienas puses, dot iespēju mūsu gara darbiniekiem nākt klajā ar lielāka apjoma sacerējumiem, kas laikrakstu slejās ne katrreiz iederās un ietilpināmi, no otras puses — sagādāt lasītājam literātūru, kas sniedzas pāri vienas dienas nozīmībai."

Mēnešraksta pirmajā burtnīcā atrodam K. Skalbes, P. Ērmaņa, A. Švābes, K. Kundziņa, Zinaīdas Lazdas un V. Mežezera dzejoļus; K. Skalbes, J. Jaunsudrabiņa un G. Salnā daiļprozas darbus, un Ed. Zicāna, J. Siliņa un J. Kadiļa apcerējumus. Chronikā J. Kadiļa Ang. Gailītes, V. Mežezera, P. Ērmaņa, P. Saksa, G. Salnā un A. D. Uilsona raksti. — Jaunais pasākums ir vērtīgākais ieguvums latviešu emigrācijas periodikā Vācijā, ciktāl tā līdz šim varējusi izveidoties un tā redaktoriem jānovēl vissirsnīgākais dievpalīgs mēnešraksta tālākā izveidošanā.

Kollektīvi jaunā mēnešraksta abonementi pieteicami ar nometņu komiteju vai Sarkanā Krusta pārstāvību starpniecību apgādam „Ceļš" Vircburgā, Centrālajā nometnē *(Central DP Camp, Würzburg)*.

Lasītāju zināšanai

Latviešu aprūpes birojs arī jaunajā gadā tāpat kā līdz šim turpinās izdot Minchenē savu laikrakstu — „Bavārijas Latviešu Vēstnesi".

Redakcijā, pēc atbildīgā redaktora maiņas, joprojām darbojas red. K. Rabācs un visa redakcija līdzšinējā sastāvā. Redakcijas darbā iesaistīts arī red. G. Salnais.

Abonentu pieteikumi un naudas pārvedumi adresējami „BLV" kantoŕa un ekspedīcijas vadītājam Eduardam Zembergam, Herzog. Rudolfstr. 49, München 22.

Aizrādams, ka „BLV" bij. redaktora V. Baltkāja Dillingenā izdotam laikrakstam nav nekāda sakara ar Bavārijas apgabala latviešu komiteju.

Latviešu aprūpes birojs

Saderībā un sirsnībā

Pasavā latvieši līdz šim bija novietoti UNRRA's pārzināmā nometnē Meierhofa kazarmēs, labās un ziemai piemērotās telpās. Lai gan latviešu grupa šai nometnē nebija liela (250 personu), tomēr bija izdevies attīstīt dzīvu kultūrālo pašdarbību. Latviešiem bija sava pamatskola ar pilnu kursu, tautas augstskola ar humanitāro un praktisko zinātņu nozari, dažādi kursi un citi pasākumi. Novembŕa beigās UNRRA's vadība iekārtoja jaunu — Donavas nometni — Donavas kreisajā krastā 5 km no Pasavas, bij. fabrikas pārbūvētās telpās, lai tur novietotu Pasavas un apkārtnes latviešus, lietuvjus un igauņus. Uz Donavas nometni jau pārcelti lietuvji, igauņi un apm. trešdaļa no līdzšinējā nometnē stacionētajiem latviešiem. Otra trešdaļa, kas iesaistīta dažādos darbos pie armijas vienībām, UNRRA'a u. c., pagaidām atstāta savā līdzšinējā nometnē Meierhofa kazarmēs, bet pēdējā trešdaļa atstājusi Pasavu un devusies tālāk uz rietumu pusi. Ar šīm pārmaiņām stipri cietuši arī pasaviešu kultūrālie pasākumi, taču — kaut arī mazākā apjomā tie organizējas par jaunu un dod cerības sāktā darba turpināšanai arī pie mazāka tautiešu skaita, kas pie tam sadalīti divās daļās. Ka latviešu rosība nav mazinājusies, to apliecina arī Pasavas latviešu atsaucība šejienes UNRRA's sarīkotā Vienoto Nāciju etnografiskā un mājas rokdarbu skatē, kas atklāta Pasavā 15. decembrī. Daža laba bēgļu gaitās līdzi pańemta latviešu sagša, sega, dvielis vai prievīte, pāris grāmatu, gleznu un kokizstrādājumu cienīgi stāv līdzās un nereti arī pārspēj ne vienu vien citu tautu darinājumu. Latviešu eksponāti, ja ne ar daudzumu, tad ar gaumi un košumu liecina par latviešu kultūras un mājas dziļumu un daiļumu. Latviešu novietnei apmeklētāji veltījuši daudz atzinīgu vārdu, kaut arī viens otrs no tiem līdz šim par Latviju un latviešiem zinājis visai maz.

Abas Pasavas latviešu nometnes kopēji izvēlēja jaunu komiteju, kas tagad darbojas šādā sastāvā: pr-js A. Jankauskis, pr-ja vietn. A. Vitands, sekretārs K. Skapars, Meierhofa nometnes šefs J. Kiris un Donavas nometnes šefs Br. Čukste. Komitejas adrese: *Latvian Committee, Passau, DP Center Meierhof Kaserne, Latvian Office.*

23. un 24. dec. abās nometnēs notika Ziemassvētku eglītes. Pēdējais plašākais sarīkojums — 18. nov. svētku akts ar latviešu koncertu vēl notika pirms latviešu sadalīšanas pa divām nometnēm — kopējā mājā. Tagad eglītes vakari bija jāsarīko atseviški. Saderība un sirsnība no tā tomēr necieta, jo vienas nometnes iemītnieki gāja pie otras ciemā ar savām dāvanām un otrādi. Bez savstarpējās un nometņu apdāvināšanās, pa dāvanu sainīšam svētkos sańēma arī latviešu kafavīri Pasavas apkārtnē — Platlingas gūstekņu nometnē un Šveiklbergas slimnīcā pie Vilshofenas. *K. Skapars*

Paziņojumi

— Latvijas pareizticīgās baznīcas garīdznieki un amata personas lūgtas uzdot adreses pilnvarotam LPB organizācijas lietās Vācijā G. Freimanim,

Gigelbergstr. 3. Biberach a/Riss (14), kopā ar īsu ziņojumu par jau noorganizēto garīgo aprūpi ziņotāja aprūpes rajonā. Metropolita Augustīna adrese tagad ir: *Latvian Camp, Dobbenteich, Oldenburg (Old.) (23).*

— Par *Kārli Bobetu,* dzim. 1898. g., no Torņkalna, Ārlavas ielas, lūdz sniegt ziņas Bavārijas latv. vēstneša redakcijā Herzoga Rūdolfa ielā 49, Minchenē.

— Par *Aleksandru Borizo,* dzim. 1915. g. (bij. Stralo šoferis), Eleonoru Kārkliņu, dzim. Borizo 1912. g. ar dēlu Jāni un svaini Kārli Kraukli no Jumprovas (52 g. v.) lūdz sniegt zinos Bavārijas latv. vēstneša redakcijā, Minchenē, Hercoga Rudolfa ielā 49.

Dzīve Flensburgā

No kaŗa neskartā, kalnainā Flensburgas fjorda pilsētā un tās tuvākā apkārtnē dzīvo apm. 1200 latviešu, no tiem apm. 750 nometnēs, pārējie pilsētā privātos dzīvokļos un uz laukiem. Sabiedriskā dzīve ļoti rosīga. Ik svētdienas notiek dievkalpojumi, kuŗus bieži kuplina mākslinieki un bēgļu koris E. Mauriņa vadībā. Katru piektdienu ir referātu vakari par dažādiem tēmatiem. Tautieši pēc priekšlasījumiem vēl ilgi kavējas pārrunās un atmiņās par dzimteni. Notikuši arī vairāki garīgi un laicīgi koncerti Flensburgā un apkārtnes pilsētās, ar mākslinieku un koŗa piedalīšanos. Mirvikas nometnē nodibināta pamat- un vidusskola, kuŗā mācās arī pilsētas jaunatne. Ir sporta un citas sekcijas, mūzikas studija. *A. Dzirkale-Cenne*

LATVIEŠI MINCHENĒ

— Minchenes latviešu komiteja, ko tautieši ievēlēja nesen, konstruējusies un darbosies šādā sastāvā: priekšsēdis Alfons Timšs, priekšsēža vietn. Valdemārs Tomass, sekretārs — kasieris Arnolds Kiris, sekretāra vietn. Kārlis Pols, komitejas loceklis Roberts Ceplītis.

— Loengrīna ielas nometnes tautskolā un ģimnazijā pēc 1. trimestra beigām sekmīgākajiem skolēniem pieškīra gaumīgus škirstiņus, ko dāvinājuši šoferu kursu dalībnieki J. Irša vadībā. Veltes saņēma arī tautskolas labākie zīmētāji.

— Silti un gaiši, UNRRA's aizvējā un aprūpē noritēja Loengrīna ielas nometnes tautiešu otrie svešumā pavadītie Ziemassvētki. Tie nesa kā pieaugušiem, tā skolu jaunatnei un īpaši tautiešu jaunākajām atvasēm daudz sirsnības un trimdas apstākļos negaidītu pārsteigumu. 21. dec. tautskola un ģimnazija rīkoja eglītes vakaru. 23. dec. ar kuplu dāvanu un saldumu birumu svētku vecītis bija iegriezies bērnu dārzā. Pirmo svētku pēcpusdienā nometnes vadība bija rīkojusi eglīti visiem nometnes nāciju bērniem. Bērni saņēma rotaļlietas un saldumus. Šajā vakarā arī pieaugušiem bija savs sarīkojums, kuŗā latviešu vecākais inž. E. Palde nometnes vadītājai M. Kertai par atzinību pasniedza tautisku lelli Osvaldas Bernhardes darinājumā. Tautiskas lelles saņēma arī nometnes aprūpes virsnieks H. Filipoviča un vicedir. H. Inghama. — Sekojošā programmā dziedāja diriģentu V. Bērzkalna un J. Kalnieša vadītie koŗi. Solo dziesmas dziedāja A. Rušēvica, H. Sildega un O. Zandmane, klavieru solo atskaņoja L. Grauda. Klāras Zāles dzejoli deklamēja Imanta Goba. Sarīkojuma beigās bija R. Blaumaņa „Pēc pirmā mītiņa" uzvedums.

Ne burts, bet gars

Slavenais filozofs Imanuēls Kants savā laikā izteicis domas: „Audzināšana ir grūtākais uzdevums, kas cilvēcei uzlikts." Ar šiem vārdiem izcilais domātājs apliecinājis arī audzināšanas svarīgo nozīmi, runādams katrā ziņā par miera laikiem. Ja šis uzdevums jau miera laikos ir grūts, tad var rasties ieskats, ka kaŗa laikos tas nemaz nav veicams un par to nav vērts domāt.

Mēs dzīvojam pēckaŗa laikos, emigrācijas apstākļos, kur tiešām vēl dažas tautas atzīst bērnu un jaunatnes audzināšanu gandrīz par nevajadzīgu un neiespējamu: viņu rūpes neiet tālāk par uzturu un apģērbu. Mūsu tautas gars tomēr prasa, ka arī tagad jāstrādā pie īstā audzināšanas uzdevuma atrisināšanas. Ja Kants savā tālākajā domu gaitā uzsvērdams ģimenes audzināšanu, stiprāko atbalstu audzināšanas mērķu sasniegšanai atrod skolas mācībā un audzināšanā, tad šīs domas arī tagad jāatzīst par pareizām. Tomēr vēl pirms gada mēs, kā kaŗa laika bēgļi, ar saviem bērniem daudzkārt velti klaudzinājām pie skolu durvīm. Tagad, turpretim, radusies iespēja iekārtot nevien pašiem savas tautskolas, bet arī vidusskolas, pulcinot izglītības darbā skolēnus un skolotājus.

Šīs jaundibinātās skolas gan, jau raugoties no ārējas organizācijas viedokļa vien, ir citādas nekā miera laikos pašu zemē un pašu valstī, atkrīt vispirms tās dzīves un darba ērtības, ko mums nodrošināja mūsu labi iekārtotie paraugveida skolas nami. Vēl sāpīgāki ir trūkumi iekšējā mācības darba iekārtā. Programmu jautājumu ar diezgan lielām grūtībām nokārtojusi LCK izglītības lietu vadība, bet trūkst skolas grāmatu, mācības līdzekļu, pat nepieciešamo skolas darba piederumu. Patīkami dzirdēt un novērot, ar kādu darba prieku un enerģiju, nedomājot par atalgojumu, cildena entuziasma vadītie skolotāji atsevišķās vietās pratuši novērst šos šķēršļus un traucējumus, izrakstīdami un pavairodami izdalīšanai skolēniem mācības priekšmetu vielas konspektus, kas aizstāj mācības grāmatas. Tālāk, strādājot kopā ar skolēniem darba apvienības ārpus noteiktajām stundām, pagatavoti pašdarbības ceļā nepieciešamie mācības un uzskates līdzekļi. Dažkārt mēroti arī tāli ceļi, lai apgādātu skolu ar vajadzīgajiem skolas darba piederumiem — burtnīcām un rakstāmlietām. Lietas labā ievērota arī smalkjūtība un takts attieksmēs ar pārvaldes personālu un iestādēm.

Ja nu tiktāl jau, cīnoties ar kavēkļiem un traucējumiem, attīstījusies prasme pārvarēt grūtības, ja ar to mūsu bērniem un jaunatnei nodrošinātas iespējas mācīties un turpināt izglītību, tad rodas vēlēšanās un mostas cerība, ka mūsu čaklie audzināšanas uzdevuma atrisinātāji un labprātīgie paidagoģisko pienākumu pildītāji šai tautas likteņa nestundā arī turpmāk saglabās šo neatlaidīgo pašiniciātīvu visos savos darbos un pasākumos.

Kādēļ uz to jāaizrāda un kādēļ par to jāraksta?

Tagad demokratiska vēlēšanu kārtībā radīti izglītības un kultūras lietu administrātīvie centri un sakarā ar to skolu darbinieki atseviškās vietās jau sāk gaidīt rīkojumus un noteikumus no augšas, kas, pēc viņu domām, atrisinās visus sarežģījumus. Būtu labi, ja ar laiku tas pa daļai arī izdotos. Tikai patlaban vēl šais cerībās vērojams miera laiku un pašu mājas domāšanas veids. Neaizmirsīsim, ka esam svešumā un īpatnā stāvoklī, kur gandrīz katram atseviškam pasākumam, arī katrai audzināšanas iestādei, pielaikojoties pašreizējām iespējamībām, ir savas īpatnības un bezgala dažādas attieksmes ar pārvaldes iestādēm un personām. Tādēļ skaidrs, ka reglamentēšana no centra ar nolūku radīt vienveidību šo dažādo apstākļu un attiecību kārtošanā nemaz nav domājama, — ar to varētu tikai daudz ko sabojāt. Atseviškos gadījumos un atseviškās vietās, kur tas vajadzīgs, jāsper patstāvīgi pārdomāti soļi, kas tuvina mērķim. Attiecības, izturēšanos un taktu šais gadījumos, darba kārtību un pienākumus atseviškās vietās lai noteic nevis burts, bet ideālais gars. Šīku jautājumu atrisināšanai jāatrod padoms pašiem darba darītājiem.

Varam tiešām priecāties, ka skolas visās latviešu emigrācijas joslās sākušas darboties, un nav tādas vietas, kur šai ziņā valdītu pilnīgs sastingums. Bet ja skolas uzsākušas savu darbību dažādā laikā, dažas jau pagājušā vasarā, citas rudens mēnešos, tad patlaban nav, piemēram, svarīga lieta, kas noteicama no centra, cik gaŗš būs svētku brīvlaiks un vai šis brīvlaiks visās latviešu skolās sāksies vienā un tai pašā dienā. Nav svarīga lieta, vai visās skolās būs vienāds trimestru iedalījums atzīmju izlikšanai par skolēnu sekmēm un uzvešanos, ja nav arī nosakams, kad un kā mācības gadu beigsim. Kopības izjūta pienākumu pildīšanā gan ir patīkama, bet šo kopības izjūtu darba darītājiem pašreizējos apstākļos lai noteic nevis vienveidīgi rīkojumi sīkdarbu pildīšanā, bet kopējais augstākais audzināšanas mērķis: mūsu tautas bērnu un jaunatnes sargāšana un glābšana no miesīgas un garīgas pagrimšanas un bojā ejas, kā arī sagatavošana darbam un pienākumu pildīšanai atjaunotā Latvijā.

Sirmais mūsu tautas audzinātājs prof. Vold. Maldons savā laikā kādas paidagoģiskas mācības iestādes svinību aktā teica vārdus: „Īsta skolotāja darbs ir pravieša darbs, tādēļ mācības un audzināšanā jāatturas no kalpošanas vienas dienas mērķim, bet jāstrādā nākotnei un mūžībai." Šie vārdi kļūst seviški nozīmīgi tagad mūsu nebalto dienu skolotāju un audzinātāju gaitās. Tie iezīmē un rāda pareizo ceļu, pa kuŗu jāvada bērni un jaunatne uz īsto audzināšanas mērķi — dzimteni un zaudēto tēvu zemi, lai jaunā paaudze tur ar savu darbu un centību tai liktu „ziedu laikus piedzīvot, saules mūžu nodzīvot". *Prof. Ed. Pētersons*

Vēlēšanas veido Eiropas seju

Pašnoteikšanās lielām un mazām tautām — tā ir ideja, kas uzvarēja milzīgajā totālitāro un demokrātisko ideoloģiju sadusmē šajā karā. Tāpēc ir dabiski, ka no vācu okupācijas atbrīvotās Eiropas tautas viena pēc otras keras pie vēlēšanām, lai izraudzītu sev jaunas valdības un jaunas satversmes. Kafš aizkavēja daudzas Eiropas tautas brīvi izvēlēt savus augstākos likumdevējus organus. Angļu apakšnams bija ievēlēts pirms desmit gadiem. Francijas parlaments nebija atjaunots 9 gadus. Tāpat 6 un vairāk gadus vēlēšanas nevarēja notikt Austrijā, Ungārijā, Norvēģijā, Dānijā un citur.

Tagad, kad no kafa izbeigšanās pagājuši 6 mēneši, parlamenta vēlēšanas jau notikušas 9 Eiropas valstīs, un var dot zināmu kopainu par šī kontinenta jauno politisko seju. Visās šais valstīs piedalīšanās vēlēšanās bija ļoti dzīva, un Francijā un Dienvidslāvijā tanīs pirmo reizi balsojušas arī sievietes. Par šīm vēlēšanām pārskatu sniedz amerikāņu laikraksts vāciešiem „Neue Zeitung".

Pirmā, kas kērās pie vēlēšanām, bija klasiskā Eiropas parlamentārisma zeme *Anglija*. Šeit vēlēšanas notika jau jūlijā, kad vēl kafš nebija beidzies Tālajos Austrumos, un deva strādnieku partijai pārliecinošu uzvaru. Angļu apakšnama vēlēšanas dod sekojošu ainu: Strādnieku part. 393 (1935. g. 154), liberāli 12 (21), neatk. strādn. part. 3 (4), komūnisti 2 (1), konservatīvie 198 (387), nac. liberāli 13 (33), nacionāli 2 (3), neatkarīgie 14 (4), pārējie 3 (8), kopā 640 (615). Ievērojot parlamenta tradīcijas, koalīcijas valdība, kas pastāvēja pa kafa laiku, tūlīt pēc vēlēšanām demisionēja, lai dotu vietu strādnieku partijas valdībai, kufas priekšgalā stājās šīs partijas galva — Etlijs. Vēlēšanās jūtamu neveiksmi cietušā konservātīvo partija tagadējā apakšnamā reprezentē opoziciju.

21. oktobrī vēlēšanas notika *Francijā*, un to norise bija brīva un netraucēta. Lielāko pārstāvju skaitu guva komūnisti, sociālisti, jaundibinātā kreiso katoļu partija, de Gollam tuvu stāvošā republikāniskā tautas partija (MRP), kamēr agrākā valdības partija — radikālsociālisti cieta stipru neveiksmi. Jaunajā franču parlamentā sēdekļu skaits ir šāds: komūnisti 152 (1936. g. 73), sociālisti 148 (156), republ. tautas part. 138 (—), radikālsociālisti 22 (117), labo un centra gr. 62 (210), citi kreisie — (46), pārējie — (14), kopā 522 (616). Ievērojot šādu vēlēšanu iznākumu, tagadējo Francijas valdību sastāda visu trīs lielāko partiju izraudzīti pārstāvji. Koalīcijas valdības galva ir de Golls, kufam jaunievēlētais parlaments uzticēja valdības sastādīšanu. Viņš savā valdībā portfeļus sadalījis vadoties no principa, lai visām trim koalicijas partijām būtu puslīdz vienāds pārstāvju skaits.

Arī *Luksemburgā* vēlēšanas notika 21. oktobrī. Tāpat kā Francijā, šeit neviena partija neieguva absolūto balsu vairākumu. Stiprākās partijas izrādījās kristīgi katoliskie sociālisti un sociāldemokrati. Kopaina šāda: krist. kat. sociālisti 24 (1938. g. 24), sociāldemokrati 12 (15), patriot. demokr. 9 (11), komūnisti 5 (1), neatk. sociālisti 1 (—), kopā 51 (51).

Dānijā vēlēšanas notika 30. oktobrī. Partiju samērs šāds: sociāldemokrati 48 (1936. g. 66), liberāli 38 (28), konservatīvie 26 (31), komūnisti 18 (3), pārējie 18 (18), kopā 148 (146). Neskatoties uz 18 vietu zaudējumu, stiprākā partija Dānijā joprojām paliek sociāldemokrati. Konservatīvie zaudējuši tikai dažas vietas, bet liberāli pat ieguvuši. Relātīvi visvairāk savu pārstāvju skaitu parlamentā palielinājusi komūnistu partija, taču neviena no tām nav ieguvusi absolūto vairākumu. Sastādīta koalīcijas valdība, kufas galva ir sociāldemokrats.

Norvēģijā parlamenta vēlēšanas notika 18. novembrī. Absolūto vairākumu ar 76 vietām guva strādnieku partija. Arī konservatīvie palielinājuši savu deputātu skaitu, kamēr komūnisti šoreiz nav ieguvuši neviena mandāta. Kopaina Norvēģijas parlamentā šāda: strādn. partija 76 (1936. g. 70), konservatīvie 36 (26), liberāli 20 (23), zemnieki 10 (18), komūnisti — (10), pārējie 8 (3), kopā 150 (150).

Austrijā parlamenta vēlēšanas nebija notikušas kopš 1930. g. Raksturīga parādība Austrijā ir tā, ka komūnisti nav guvuši cerētos panākumus, neskatoties uz to, ka krievu okupācijas joslā iedzīvotājiem bija iespējams pietiekami labi ieskatīties šī režīma īpatnībās. Austriešu tauta palikusi uzticīga savām vecajām pazīstamajām partijām, kas allaž cīnījušās un stāvējušas par neatkarīgu un brīvu Austriju, un tādiem sociāliem ideāliem, kas tautai liekas reāli sasniedzami. Vietu sadalījums Austrijas jaunajā parlamentā ir sekojošs: tautas partija (agr. krist. sociāli) 85 (1930. g. 66), sociālisti (agr. sociāldemokrati) 76 (72), komūnisti 4 (—). Komentējot vēlēšanu rezultātus, angļu un amerikāņu prese uzsver, ka austrieši novērsušies kā no nacionālsociālisma, tā arī no fašisma, kādu to vēlējās reālizēt Dolfuss un Šusnigs. Austrija paliek uzticīga vecajiem demokratiskajiem ideāliem.

Ungārijā pirms vēlēšanām maršals Vorošilovs licis priekšā partijām apvienot savus kandidātus vienā sarakstā, bet šo priekšlikumu partiju pārstāvji noraidījuši. Vēlēšanas notika 4. novembrī. Absolūto balsu vairākumu ieguva sīkzemnieku partija. Otrā vietā palika komūnisti un trešā — sociāldemokrati. Vecā valdības partija un separātās septiņkalniešu, Karpatu ukraiņu un dažādo labā novirziena grupas vēlēšanās nemaz nepiedalījās, jo viņu laiks patiesi pagājis. Ungārijas parlamentā vietu sadalījums šāds: sīkzemnieki 245 (1939. g. 13), komūnisti 70 (—), sociāldemokrati 69 (5), nac. agrārieši 23 (7), liberāli 2 (5), agr. vald. part. un labās grupas — (342).

Ungārijā, neskatoties uz sīkzemnieku absolūto vairākumu, sastādījusies koalīcijas valdība, kufas ministru prezidents nāk no sīkzemniekiem, bet ieiet

---

Feliks Vancēvičs

Dr. Lolla vergu grupa

Mobilizētā arestā

Tas notika 1944. gada rudenī.

Kad mobilizācijas komisijā no konservatorijas studiju laikiem drusku pazīstams ārsts, varbūt tāpēc, ka savās recenzijās viņa muzikālās spējas nebiju slavinājis, mani atzina par derīgu dienestam, es protestēju jo slimoju ar paātrinātu sirds darbību.

— Pietiek! — noteica ārsts un iedalīja mani darbos Vācijā. Mājās mani vairs neatlaida un apsardzībā nogādāja uz kādu nometni, kur pulcināja darba vergus Vācijai. Nometnē sastapu dažādus cilvēkus. Viņu vidū bija patiešām slimi, kas tikko varēja paiet, bija kropli bez rokas vai kājas, bet netrūka arī simulantu, kas ar ārstu apliecībām bija tikuši valā no mobilizēšanas kafa dienestā.

— Man tas joks izmaksāja pieci simti marku un divi kilogrami sviesta, — stāstīja kāds spēcīgs lauku puisis, kufam tikai nieks bija uzrāpties pa vingrošanas tauvām līdz pašiem griestiem.

Jau pašā sākumā spriedām par bēgšanu un gājām izpētīt apstākļus. Pie durvīm stāvēja vācu žandarmi un nevienu bez rakstiskas atļaujas ārā nelaida. Izgājām balkonā. Tas nebija augstu — tikai otrā stāvā. No tā varētu nolekt un aizmukt, bet arī apakšā stāvēja žandarms. Sapratām, ka bēgšana saistīta ar lielu risku, tāpēc nolēmām nogaidīt. Jutām, ka esam arestēti. Par ko, to pat mūsu sargi — vācieši nevarēja pateikt.

Sākās vienmula dzīve mobilizētā arestā. Katru rītu mūs pārbaudīja, izsaucot vārdus. Tad izdalīja tā saukto sauso devu — pusklaipa maizes un piciņu sviesta vai ripiņu desas. Tas bija viss, ar ko vajadzēja iztikt visu dienu. Dažus apmeklēja tuvinieki un atnesa ēdamo. Dzīvojām, ēdām, ja bija ko ēst, smēkējām un nervozi gaidījām, kas notiks. Reizēm nopūta gaisa trauksmes. Tad mūs visus sadzina pagrabos. Un kad krievu artilerijas uguns sāka skārt Rīgas apkārtni, mūs steidzīgi aizveda uz atutošanu, kas nozīmēja, ka drīzumā brauksim projām.

Liktenīgā diena arī pienāca. No rīta mūs pārkontrolēja, tad izdalīja pārtiku. Viss norisinājās kā parasti. Ieedām, sasēdamies pie kārtīm un sākām sist „zolīti". Nebija nejausmas, ka tik drīzi atstāsim dzimteni.

— Stāties pēc pārtikas! — pēkšņi zālē atskanēja pavēle.

— Kā? bet mēs jau saņēmām... — daži atsaucās.

— Laikam būs jābrauc... — kāds drūmi teica.

Sastingušām sirdīm stājāmies rindās. Saņēmām produktus piecām dienām — katrs divus kukulīšus sapelējušas maizes un vienu kārbu konservu.

— Sagatavoties ceļam! — skanēja atkal pavēle.

Izgājām pagalmā un nostājamies. Dažiem mantu bija labi daudz — mugursomas, koferi, lieli saiņi, maisi. Bet netrūka arī tādu, kam nekā nebija. Vācieši atkal mūs pārskaitīja, izsauca vārdus, sastādīja kolonās un gājiens sākās. Žandarmi revolveriem rokās gā-

arī sociāldemokratu un komūnistu pārstāvji.

Vēlēšanas vēl notikušas *Dienvidslāvijā* un *Portugālē,* bet demokratiju preses atzinums ir, ka tās nevar uzskatīt par brīvām un neiespaidotām, jo opozīcija ar saviem sarakstiem tanīs nav piedalījusies. Dienvidslāvijā gan vienā t. s. valdības sarakstā bija apvienojušies komūnistu, republikāņu, sociāldemokratu, neatkarīgo demokratu un zemnieku partijas kandidāti, bet opozicija vēlēšanas ignorēja un vēlētājiem atlika vienīgi izvēle nobalsot par vai pret valdības sarakstu. 10 proc. vēlētāju caurmērā arī nobalsoja pret, bet šī kārtība pārāk atgādina totālitāro režīmu vēlēšanu metodes, lai tās varētu saukt par patiesi demokratiskām. Bez tam vēlēšanu kampaņas laikā opozicijas rīcībā nebija nedz preses, nedz pārējo propagandas līdzekļu. Portugāļu opozicijas valdība piem. tagad prasa ievēlētā parlamenta atlaišanu un jaunu brīvu vēlēšanu izsludināšanu.

Vispār vēlēšanās izpaudusies Eiropas jaunā politiskā seja rāda, ka lauvas tiesu guvušas tās partijas, kas okupētās zemēs kaŗa laikā reprezentēja t. s. pretestības fronti — visvairāk sociālisti, komūnisti un kreisā pilsonība. Tās dažādās partijas līdzīgi sociālistiem prasa radikālas sociālas reformas, kā arī lielrūpniecības un lielgruntniecības uzņēmumu nacionālizēšanu. Visai Eiropai pāri iet sociālisma vilnis, kas raksturo kaŗa izvārdzināto plašo tautas slāņu ilgas pēc miera un personīgas laimes. Visu jau minēto valstu pilsoņi savu uzticību veltījuši jauniem politiskiem ideāliem un personībām. Tas seviški sakāms par abām Eiropas lielvalstīm — Angliju un Franciju. Kopsumā Anglijā, Francijā, Dānijā, Norvēģijā, Luksemburgā, Ungārijā un Austrijā sociālisti parlamentos ieguvuši pāri par 800 vietu, kreisā pilsonība — 500, konservatīvās partijas — ap 370 un komūnisti — 250 vietu. Nākošā gada martā vēlēšanas notiks Griekijā. Polijā tās, cik paredzams, notiks jūnijā.

Mūsu kaŗavīri Vesterburā

Frizu zemes līdzenumā Ziemeļjūras krastā jau vairākus mēnešus internējumā plkv. Oša vadībā dzīvo lielāks skaits latviešu kaŗavīru. Pamatsastāvu šai grupai devuši no Fallingbostelas nometnes pārvietotie apm. 3100 plkv. Briges, kapt. Juraida un kpt. Tūtes vīri, kam vēlāk pievienojušies 106 armijas izpalīgi, daži no tuvējām slimnīcām un pašā pēdējā laikā 182 no Munsteres nometnes.

Sākumā kaŗavīri dzīvojuši pie vietējiem zemniekiem, gan škūņos, gan kūtīs un līdzīgās ēkās, bet tagad lielākā daļa pārvietojusies pašu celtās barakās. Šīs barakas ir pusloka skārda celtnes, kam nav seviška pamata, nedz griestu, bet grīdas vietā kaila zeme. Ja negadās, ka ikdienas viesis ir asais jūŗas vējš, kam biežs pavadonis lietus, tad katrs var iedomāties, cik sausa un silta šāda telpa var būt. Bez tam vēl jāatceras, ka dažā baraku kokmateriālu trūkuma dēļ nav arī lāviņu, kādēļ jāguļ uz plānas salmu kārtiņas tieši uz zemes. Grūtības sagādā arī apsildīšana, jo ir liels kurināmā trūkums, bet dažā labā barakā vēl nav arī pašas krāsns. Nospiedoša ir arī tumsa, kādā apgaismošanas līdzekļu trūkuma dēļ, dažai kaŗavīru jādzīvo. Daži asprātīgākie gan atraduši atvietotāju un apgaismošanai lieto beolīnu, bet tas, protams, nav pilnīgs jautājuma atrisinājums.

Bēdīgā stāvoklī ir arī kaŗavīru apavi un apģērbi. Daudziem mugurā pēdējais krekls, bet dažam labam tāda pavisam vairs nav, par piemērotām ziemas drēbēm nemaz nerunājot, tāpat par pietiekamu segu daudzumu.

Uzturs pašreizējos apstākļos būtu apmierinošs. Spriežot par uzturu, tomēr nedrīkstam aizmirst, ka pāris mēnešus šie vīri pavadījuši „SS" nometnes uztura apstākļos.

Par savu lielāko ieguvumu pēc Fallingbostelas „SS" režīma, kaŗavīri uzskata zināmu brīvību, jo tie var pārvietoties brīvi ne tikai savas vienības novietojuma rajonā, bet ar savas tiešas augstākās priekšniecības ziņu pat uz tuvējām pilsētām divu apriņķu robežās.

Zināma aktīvitāte vērojama arī pašdarbības laukā. Vltn. doc. Federa vadībā darbojas izglītības kopa, kas rūpējas par dažādiem priekšlasījumiem. Darbojas dubultkvartets „Daugava" kar. Baruša vadībā, kas koncertējis arī Oldenburgas bēgļu nometnēs. Tāpat ir arī savi aktieri un deklamātori. Pašu sarīkojumus kuplina jaukts orkestris, kar. Martuša vadībā. Informāciju visas grupas mērogā pārzina ltn. Ozoliņš, kas rediģē arī ikdienas informācijas biletēnu. Pēdējais dažos eksemplāros iznāk mašīnrakstā, tāpat iznācis dažos eksemplāros arī neperiodiska žurnāla „Bulta" pirmais numurs.

Liela interese kaŗaviriem ir par bēgļu dzīvi nometnēs, kādēļ viņi atsaucīgi uzņem katru viesi, kas rada zināmas pārmaiņas viņu vienmuļajā dzīvē un var dot atbildes uz daudzajiem jautājumiem. Tāpēc arī no rokas rokā staigā dažādie latviešu izdevumi, pie kam kaŗavīru vēlēšanās ir, lai visi šie izdevumi aizcelotu arī pie viņiem pēc iespējas vēl lielākā skaitā. Noder arī angļu un vācu izdevumi, bet jo seviški angļu mācības grāmatas un vārdnīcas.

Tāpat viņi ir pateicīgi arī par katru sainīti, kas tos aizsniedz, pie kam šais sainīšos viņi saskata ne tikai materiālo vērtību, bet vēl vairāk — labāko lieciību, ka pārējie tautieši viņus nav aizmirsuši. Ar dzīvu interesi kaŗavīri vēro latviešu vadošo iestāžu veidošanos.

Protams, neviens no viņiem ar savu pašreizējo stāvokli nav apmierināts, taču noskaņa, neraugoties uz visiem grūtumiem, ir laba. Un aizkustinoši ir vērot, ka mūsu kaŗavīri savā nabadzībā atrod pat iespēju domāt par saviem likteņa biedriem, kam apstākļi vēl sliktāki. Tā pašreiz pa visām šīs grupas vienībām notiek ziedojumu vākšana kaŗa invalīdu vajadzībām, pie kam savāktos līdzekļus paredzēts nodot LSK rīcībā. Un pāri visam, katrs glabā domu par savām tēva mājām un, tāpat kā mēs, tic ka reiz ausim kajas ceļam uz dzimteni.

Al. Sprudžs

---

jienu uzmanīja. Neatlāva atvadīties pat no tuviniekiem, kas dažiem bija paspējuši atnākt.

Atceros mazu puisīti mātei uz rokām, kas izmisis kliedza: — Tētiņ, nebrauc! tētiņ, nebrauc!

Tālāk viss norisinājās ļoti vienkārši. Kā aitu baru mūs aizveda ap ielas stūri un pa kādu kājceliņu uz eksportostu. Tur pie vārtiem stāvēja sargi un nevienu ārā vairs nelaida. Apsēdāmies uz zemes un vērojām kā vācieši steidzīgi kravāja kuģos mūsu zemē salaupītās mantas. Nemitīgi darbojās ceļamie krāni, celdami augšā Latvijas lopus, produktus un kokmateriālus.

— Laupītāji! — kāds dusmās skaļi izteica mūsu visu domas.

Pienāca pusdienlaiks. Visapkārt izplatījās kairinoša ēdienu smarža, kas plūda no lauku virtuvēm, kuŗās vārījās mūsu zemes labumi. Vāciešiem sāka izdalīt siltu viru. Gājām arī mēs, bet vācu virsnieks pusdienas neatļāva mums izsniegt.

Pēcpusdienā sāka līt lietus. Nebija kur patverties un izmirkām līdz ādai. Tikai pievakarē, kad visas mantas, lopi un vācieši bija novietoti kuģos, pavēlēja arī mums pa šaurām trepītēm rāpties augšā. Tas bija liels preču kuģis „Bremen-Isar". Vēl reizi mūs stingri pārkontrolēja un ierādīja vietas netīros ogļu bunkuros. Ieradās konvoja vadītājs un pasludināja noteikumus: Nedrīkst iziet uz kuģa klāja! Nedrīkst tuvoties bortam! Nedrīkst apmeklēt virtuves rajonu! Nedrīkst...

Jā! ko tad mēs vispār vairs drīkstējām?

Vakarā atveda jaunmobilizētos leģionārus un arī novietoja uz jau tā pārslogotā kuģa. Viņi bija izmirkuši un izbadojušies. Stāstīja, ka vācieši tos nelietīgi piekrāpuši. Sākumā teikuši, ka no Krusta kazarmēm būs jāpārvietojās uz citu vietu, bet stingrā apsardzībā atveduši uz ostu.

— Nolādētie friči! Ar varu mūs rauj savā postā!

Saskrēja kuģa sardze un dežūrvirsnieks pavēlēja izklīst.

— Kas nepaklausīs, to uz vietas nošaus!

Mēs izklīdām.

Kad nakts ēnas ietina Rīgas piekrastes namu siluetus, pēkšņi atskanēja kuģa sirēnas rēcieni, kas vēstīja palicējiem, ka atkal viens kuģis ar latviešu kravu aizpeld uz Vāciju. Mēs stāvējām uz klāja un zobus sakoduši klusējām... Atcerējos, ka daži latvieši aizbraucot dziedāja. Nē! mēs dziedāt, pat parunāt nespējām... Raudāja Latvijas pelēkās debesis no mums šķiroties un mūsu acis pieplūda asarām, redzot kā Rīgas torņi pazūd lietainā vakara tumsā...

— Gercān!

Klusums.

— Gercān! — es saucu skaļāk, sapurinādams savu jauno apstākļu draugu. — Uz atvadīšanos vajadzētu ielikt kādu zīmīti pudelē un iemest to Daugavā.

Viņš aizgāja pudeli meklēt, es paliku zīmīti rakstīt. Bet nebija vārdu. Ar lielām pūlēm rakstīju: „Vergu valgā tauta nāca, ātri krita varoņi..." Ielikām zīmīti pudelē un to iemetām Daugavā. Tad gājām gulēt. Sāpēs un murgos pagāja nakts. Rītam austot, jau agri pamodāmies un kāpām augšā. Viss kuģa klājs bija nosēts cilvēkiem. Mūsu leģionāri gulēja lietū bez segām un pārklājiem. Kuģis bija noenkurojies līcī, iepretim Daugavgrīvai.

(Turpinājums sekos)

Skolotāju pārstāvniecība Franku novadā

Viens no rosīgākajiem novadiem skolu laukā ir Franku novads. Darba saskaņošanai un labākai pārzināšanai jau septembrī pie Franku novada latviešu komiteju kopas nodibināts sevišks izglītības lietu referāts doc. J. Rutmaņa vadībā. Oktobŕa sākumā Fišbachā notika pirmā Franku novada skolu vadītāju sanāksme. Tajā pārsprieda daudzus skolas jautājumus un vienojās par vienveidību izglītības darbā. Šādas sanāksmes tagad notiek katru mēnesi. Vienā no pēdējām sanāksmēm izvirzījās doma par pastāvīgas skolotāju pārstāvības dibināšanu.

29. decembrī Firtā notika Franku novada latviešu skolotāju pārstāvju sanāksme, ar pārstāvjiem no 12 skolām un viesiem no Ambergas, ar arodskolu dir. I. Zubānu priekšgalā. Par skolu darbu novadā zińoja doc. J. Rutmanis, seviški pasvītrojot skolotāju pašaizliedzību. Dała skolu strādā ar pastiprinātu stundu skaitu, veltot lielāku vērību valodām, matematikai u. c. Palielinātais stundu skaits ļaus īsākā laikā nobeigt arī mācības gadu. Tā Kronvalda pamatskola Grosshabersdorfā jau pirms Ziemassvētkiem varēja nobeigt mācības gadu. Firtas UNRRA's latviešu pamatskola mācības gadu nobeigs februāŕa sākumā. Pārrunās par nākošo mācības gadu nolēma pirms tā sākuma ieturēt apm. 2 mēnešu mācību pārtraukumu. Attiecībā uz trimestru ilgumu vienojās, ka tie būtu paturāmi 9 nedēlas. Seviška vērība veltāma valodām, īpaši angļu valodai.

Visu skolas jautājumu kārtošanai, sanāksmes dalībnieki vienojās izveidot novada skolotāju pārstāvniecību. Tā rūpēsies par grāmatu cenzēšanu un to izdošanu, mācības līdzekļu sagādi, kā arī skolas darba saskaņošanu. Pārstāvniecības prezidijā ievēlēja: doc. J. Rutmani, agr. P. Turlaju, skol. Žibneru, skol. P. Ducmani, skol. F. Ieviņu un skol. Vārpu. Par pārstāvniecības priekšsēdi ievēlēja doc. J. Rutmani.

Fišbachas skolēnu kooperātīvs izdevis Četrzīmju logaritnu tabeles, kas par 1 marku 50 fen. dabūjamas skolas kooperātīvā. Sagatavošanā prof. E. Zicāna Ābece un Lasāmgrāmata pamatskolas 1. klasei. *L. Rumaks*

UNRRA's DP centra „Insula". pie Berchtesgadenas, latviešu kopas komiteja aizrāda, ka telpu trūkuma dēļ pašreiz centrā jaunus iemītniekus uzņemt nevar. Tādēļ, lai izvairītos no sarežģījumiem, ikvienam, kas nodomājis pārcelties uz „Insulu" ziemas sporta piekopšanai vai arī uz dzīvi, nedoties ceļā iepriekš nenoskaidrojot novietošanas iespējas. Centra adrese ir *UNRRA DP Centre „INSULA" Strub, b. Berchtesgaden Obav (13 b) Latvian National Croup.*

Kārlis Krūza

Tikt mājās

Tev visas jūtas spēji traucas kājās,
Un tumsā jautā tu: „Vai tas var būt?"
Un dvēselē tev tikai jāsajūt:
Tikt mājās!

Ak, kaut no jauna tu tur atkal klūtu,
Kur skanētu vēl senās pasakas!
Tev tad vairs dzīvē neliktos nekas
Par grūtu . . .

Bet visur draud tev tikai šausmas,
Jo tiem, kas var par tevi tiesu spriest —
Tiem nav par to, ko tev nu nākas ciest,
Ne jausmas . . .

Un tā tev mūžam mokas jāsajūt:
Tikt mājās!

*

Linards Tauns

Ganu meitene

Auksti, sūri vēji,
Kājas tavas basas,
Plavā palu lāmas,
Grīšla zāles asas.

Zāle raupji glāsta,
Pali laipni spulgo.
Kad tu krastā stāji —
Viļņi šalc un gulgo.

Atskrien asi vēji,
Draiski sajauc matus.
Ūdens palu acīm
Atviz smaidus platus.

Mūžam jaunu dziesmu
Dzied tev zaļā tāle.
Šalcot tevi skūpsta
Ūdens, vējš un zāle.

ĀRLIETAS

— 3. amerikāņu armijas zińu dienesta virsnieki pie Tegernas ezera, kas atrodas ap 45 km. dienvidos no Minchenes, atraduši politisko un privāto Hitlera testāmentu. Šos abus testāmentus parakstījuši M. Bormans, Gebelss un N. Belovs. Atrasts Hitlera un Evas Braunas laulības līgums, Bormaņa vēstule Dēnicam ar abiem Hitlera testāmentiem, tāpat Bormaņa adjutantam Canderam izdota ceļojuma pase, datēta ar 1945. g. 16. maiju. — Savā politiskajā testāmentā Hitlers paziņo toreiz plānotā jaunā Vācijas kabineta locekļus un uzdod viņiem „kaŕu turpināt ar visiem līdzekļiem". Tālāk Hitlers neatzīst sevi par vainīgu otrā pasaules kaŕa izraisīšanā.

—Janvāŕa pirmajā pusē Eiropā sagaida ierodamies trīs augstākus ASV ierēdņus, kas techniski sagatavos bēgļu pārvietošanu no Eiropas uz Ameriku.

— Nujorkas laikraksta „New Jork Times" Vašingtonas militārais korespondents ziņo, ka piecu lielvalstu militāro vadītāju konference notiks š. g. janvārī. Tajā apspriedīs plānu internacionālai armijai, kam jāstāv sardzē par pasaules mieru. Sanāksmes iniciātīva pieder angļu valdībai.

Savienoto Nāciju organizācijas pilnsapulci atklās 10. janvārī — 3 dienas vēlāk nekā sākumā paredzēts. Atklāšana atlikta, lai dotu ārlietu ministriem Maskavā vairāk laika sarunām.

1. janvārī Eiropā atradās 635.000 amerikāņu kaŕavīru, bet 1 miljons — Pacifikā. Februāŕa sākumā uzsāks ceļojumu uz Savienotām Valstīm 60.080 eiropietes, kas kaŕa laikā apprecējušas amerikāņu kaŕavīrus. Ap 45.000 no tām patlaban atrodas Anglijā.

Angļu parlaments ar 345 pret 98 balsīm pilnvarojis valdību aizņemties no Savienotām Valstīm 4,4 miljardu dolāru.

Jauktai angļu-amerikāņu 12 vīru komisijai uzdots 120 dienu laikā izdarīt plašus pētījumus Palestīnas jautājumā un pēc tam iesniegt britu valdībai konkretus priekšlikumus šīs problēmas atrisināšanai. Komisija starp citu noskaidros, cik žīdu no Eiropas vēlas izceļot uz Palestīnu un atvieglos žīdu emigrāciju uz citām Eiropas un aizjūŕas valstīm.

Francijā atkal paredzēts ievest maizes kartītes, ja vien Savienotās Valstis nepalielinās kviešu pievedumus. Maizes racionēšanu, ko Francijā ieveda 1941. g. sākumā, izbeidza pirms 2 mēnešiem.

Slavenais zinātnieks prof. Einšteins nesen kādā runā pasvītrojis, ka to fiziku uzdevums, kas nodarbojušies ar atomu bumbas izgatavošanu ir „atkal un atkal brīdināt", ka nākotnē notiks neaprakstāma nelaime, ja tautas negrozīs savu nostāju viena pret otru. Fiziki esot nodevuši atomu bumbu angļu un amerikāņu rokās kā visas cilvēces pilnvarotiem. „Bet kamēr mēs neredzam iespēju nodibināt mieru," saka profesors, „mēs nevaram arī garantēt brīvību, kas apsolīta tautām Atlantijas chartā." Lielvalstis kas cīņā gāja vienotas, patlaban nevar vienoties, izstrādājot miera līgumus. Pasaulei bija solīts, ka bailēm vairs nebūs iemesla, bet „patiesībā kopš kaŕa beigām bailes pieaugušas drausmīgos apmēros."

No Austrijas jaunā ministru kabineta 16 locekļiem astoņi ir no tautas partijas. Iekšlietu ministŕa posteni ieņem sociāldemokrāts, komūnistiem piedāvā elektrifikācijas ministŕa vai ministŕa bez portfeļa vietu.

Izdevējs - Publisher: Latviešu aprūpības birojs - Latvian Relief Bureau.

Galvenais redaktors — Editor-in-Chief: Andrejs Rudzis

„Bavārijas Latviešu Vēstneša"

abonementu pieņem ik uz divi mēnešiem pret labprātīgu ziedojumu (no piecām vācu markām sākot) redakcijas izdevumu segšanai. Pasta naudas pārvedumi adresējami „BLV" kantoŕa un ekspedīcijas vadītājam Eduardam Zembergam, Office of the „Latvian News Bulletin in Bavaria", Herzog-Rudolf-Str. 49, München 22, Oberbayern (13 b). Turpat adresējama visa redakcijai sūtāma korespondence, manuskripti un vēstules. Lai sūtījumi pienāktu ātrāk, ieteicams izlietot ekspressūtījumu iespējas (Eilzustellung). Par laikraksta savlaicīgu nesaņemšanu vai abonementa pārtraukšanu technisku iemeslu dēļ redakcija atbildību nevar uzņemties.